

N:o SM-1999-967/Tu-33

Sisäasiainministeriön asetus

automaattisista sammutuslaitteistoista

[1§](#), [2§](#), [3§](#), [4§](#), [5§](#), [6§](#), [7§](#), [8§](#), [9§](#), [10§](#), [11§](#), [12§](#), [13§](#), [14§](#), [15§](#), [16§](#), [17§](#), [18§](#), [19§](#), [20§](#), [21§](#), [22§](#), [23§](#), [24§](#), [25§](#), [26§](#)

Annettu Helsingissä 8 päivänä elokuuta 2000

Sisäasiainministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 30 päivänä huhtikuuta 1999 annetun pelastustoimilain (561/1999) 23 ja 31 §:n sekä pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta samana päivänä annetun lain (562/1999) 5 ja 6 §:n nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä asetus koskee pelastustoimilain (561/1999) 23 §:ssä sekä pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta annetun lain (562/1999), jäljempänä *laitelaki*, 5 §:ssä tarkoitettujen automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelua, asentamista, tarkastamista, huoltoa ja kunnossapitoa.

Rakentamisen luvanvaraisuudesta, rakentamiselle asetettavista vaatimuksista, rakennus- ja erityissuunnitelmien laatimisesta sekä rakennustyön valvonnasta säädetään lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä sen nojalla annetuissa säädöksissä.

Turvatekniikan keskus voi laitelain 16 §:n 2 momentin nojalla antaa tämän asetuksen soveltamista yhtenäistäviä ohjeita.

Automaattisille sammutuslaitteistoille ja niiden osille asetettavista teknisistä vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta sekä automaattisen sammutuslaitteiston hälytysjärjestelmän liittämistä hätäkeskukseen säädetään erikseen.

2 luku

Sammutuslaitteiston suunnittelu ja asentaminen

2 §

Yleiset vaatimukset automaattisen sammutuslaitteiston suunnittelulle ja asentamiselle

Automaattinen sammutuslaitteisto on suunniteltava ja asennettava niin, että rakentamiselle maankäyttö- ja rakennuslaissa tai sen nojalla asetetut paloturvallisuutta koskevat vaatimukset täyttyvät ja että laitteisto on

tarkoitukseensa sopiva ja pysyy asianmukaisesti huollettuna toimintakunnossa sille suunnitellun käyttöajan ajan.

Sammutuslaitteiston suunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon suojattavan kohteen käyttötarkoitus, kohteessa harjoitettava toiminta sekä kohteen rakenteelliset tai muut palo- ja henkilöturvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

3 §

Suunnitteluperusteet

Mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa tai sen nojalla säädetään erityissuunnitelmasta, suunnitelman laatijalle asetettavista kelpoisuusvaatimuksista ja suunnitelmien toimittamisesta rakennusvalvontaviranomaiselle, koskee soveltuvin osin sammutuslaitteiston suunnittelua.

Sammutuslaitteiston suunnitteluperusteista on laadittava selvitys, jossa määritetään suojauksen laajuus ja laitteiston mitoitusperusteet. Jos kysymyksessä on vesisammutuslaitteisto, selvityksessä on määritettävä vesilähteelle asetettavat vaatimukset. Sprinklerilaitteistolle on määritettävä myös kohteen sprinkleriluokka, jolla tarkoitetaan suojattavan kohteen käyttötarkoituksen ja palovaarallisuuden mukaan määräytyvää luokkaa. Jäljennös selvityksestä tulee toimittaa kunnan pelastusviranomaiselle.

Suunnitteluperusteita määritettäessä on tarvittaessa otettava huomioon mahdollisuudet muutoksiin kohteen käyttötarkoituksessa.

4 §

Suunnittelu- ja asennusohjeet

Automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelussa ja asentamisessa sovelletaan seuraavia julkaisuja siltä osin kuin laissa tai asetuksessa ei toisin säädetä:

- 1) *Sprinklerilaitteistojen suunnittelu ja asentaminen, CEA 4001;*
- 2) *Hiilidioksidisammutuslaitteistot - Suunnittelu- ja asennussäännöt, CEA 4007;*
- 3) *Inerttikaasusammutuslaitteistot - Suunnittelu- ja asennussäännöt, CEA 4008.*

Sammutuslaitteiston suunnittelussa ja asentamisessa voidaan käyttää muitakin kuin 1 momentissa mainittuja julkaisuja, jos ne täyttävät tämän asetuksen säännökset. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi, jos se on tarpeen suunnitelman arvioimiseksi, vaatia esittämään laitelain 6 §:ssä tarkoitetun tarkastuslaitoksen lausunnon siitä, täyttääkö suunniteltu ratkaisu tässä asetuksessa säädetyt vaatimukset.

5 §

Korjaus- ja muutostyöt

Mitä 2-4 §:ssä säädetään automaattisen sammutuslaitteiston suunnittelusta ja asentamisesta, koskee soveltuvin osin myös laitteistojen laajennus-, korjaus- ja muita muutostöitä.

3 luku

Asennusliikkeet

6 §

Asennusliikkeen ilmoitus toiminnan aloittamisesta

Automaattisia sammutuslaitteistoja voi asentaa ja huoltaa laitelain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu asennusliike. Asennusliikkeen on tehtävä ilmoitus turvatekniikan keskukselle ennen kuin asennus- ja huoltotöitä koskeva toiminta aloitetaan.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi toiminnan harjoittajaa, toimipaikkoja, vastuuhenkilöä ja työvälineitä koskevat tiedot. Ilmoituksessa on selvitettävä säädettyjen vaatimusten täyttyminen ja siihen on liitettävä vastuuhenkilöksi nimetyn henkilön suostumus.

Ilmoituksessa on yksilöitävä toiminta-ala, jota ilmoitus koskee. Toiminta-alalla tarkoitetaan harjoitettavan asennus- ja huoltotoiminnan alaa, joka voi olla:

- 1) sprinklerilaitteistojen asentaminen ja huolto;
- 2) kaasusammutuslaitteistojen asentaminen ja huolto; tai
- 3) muu yksilöitävissä oleva ala.

Jos ilmoitus sisältää kaikki vaaditut tiedot, turvatekniikan keskus lähettää toiminnan harjoittajalle ilmoituksesta vahvistuksen, jossa vahvistetaan asennusliikkeen toiminta-ala. Samalla turvatekniikan keskus merkitsee asennusliikkeen laitelain 7 §:ssä tarkoitettuun luetteloon.

Asennusliikkeen tulee ilmoittaa ilmoituksessa mainituissa asioissa tapahtuvista muutoksista turvatekniikan keskukselle kuukauden kuluessa muutoksesta. Asennusliikkeen tulee ilmoittaa turvatekniikan keskukselle myös toiminnan lopettamisesta.

7 §

Asennusliikkeen vastuuhenkilö

Asennusliikkeen on nimettävä asennus- ja huoltotöitä varten laitelain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu vastuuhenkilö ja hänelle tarvittaessa varahenkilöt.

Vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että asennus- ja huoltotöissä noudatetaan laitelain nojalla annettuja säännöksiä ja että asennus- ja huoltotöitä tekevät henkilöt ovat ammattitaitoisia ja saaneet riittävästi opastusta tehtäviinsä. Vastuuhenkilöllä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia töiden ohjauksesta ja valvonnasta.

Uusi vastuuhenkilö on nimettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtävänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi.

8 §

Vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset

Vastuuhenkilöllä ja hänen varahenkilöllään tulee olla laitelain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu turvatekniikan keskuksen antama vastuuhenkilön pätevyystodistus. Pätevyystodistusta varten vaaditaan:

- 1) vähintään teknillisessä oppilaitoksessa tai ammattikorkeakoulussa suoritettu tehtävään soveltuva tutkinto;

2) vähintään kahden vuoden pituinen automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaan perehdyttävä työkokemus; sekä

3) hyväksytysti suoritettu sammutuslaitteistokuulustelu.

Sammutuslaitteistokuulustelulla tarkoitetaan automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelu-, asennus- ja huoltotöitä koskevien säännösten ja ohjeiden tuntemusta osoittavaa kuulustelua. Turvatekniikan keskus vahvistaa kuulusteluvaatimukset ja huolehtii kuulustelujen järjestämisestä.

Sammutuslaitteistokuulustelu ja vastuuhenkilön pätevyystodistus koskevat tiettyä asennus- ja huoltotoiminnan alaa vastaten 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuja asennusliikkeiden toiminta-aloja.

Pätevyystodistus on voimassa enintään viisi vuotta. Turvatekniikan keskus voi uusia todistuksen pyynnöstä ilman uuden sammutuslaitteistokuulustelun suorittamista, jos henkilö on toiminut tämän ajan asennusliikkeen vastuuhenkilönä tai vastuuhenkilön varahenkilönä. Henkilön tulee kuitenkin voida osoittaa tuntevansa voimassa olevat säännökset ja ohjeet.

4 luku

Sammutuslaitteiston asennustodistus

9 §

Asennustodistus

Asennusliikkeen tulee laatia rakennuksen omistajan ja haltijan käyttöön asennustodistus, jonka liikkeen vastuuhenkilö allekirjoittaa. Asennustodistuksesta tulee käydä ilmi tai sen liitteenä tulee olla:

- 1) kohteen yksilöintitiedot;
- 2) selvitys asennustöiden säännösten ja määräysten mukaisuudesta sekä noudatetuista muista vaatimuksista;
- 3) yleiskuvaus laitteiston toimintakunnon todentamiseen käytetyistä menetelmistä;
- 4) testausten ja vastaavien tulokset;
- 5) toteutuspiirustukset mitoituslaskelmineen;
- 6) edellä 3 §:ssä tarkoitettu selvitys suunnitteluperusteista; sekä
- 7) täydellinen sarja käyttö- ja huolto-ohjeita.

Asennustodistus tulee luovuttaa rakennuksen omistajalle tai haltijalle tai muulle kohteen edustajalle.

Asennusliikkeen tulee säilyttää jäljennökset laatimistaan asennustodistuksista kymmenen vuoden ajan.

5 luku

Käyttöönotto- ja määräaikaistarkastukset

10 §

Sammutuslaitteiston tarkastukset

Automaattinen sammutuslaitteisto on tarkastettava ennen laitteiston käyttöönottoa (*käyttöönottotarkastus*) ja tämän jälkeen määrävälein (*määräaikaistarkastus*). Tarkastuksen tekijän tulee olla laitelain 6 §:ssä tarkoitettu turvatekniikan keskuksen hyväksymä tarkastuslaitos.

11 §

Käyttöönottotarkastus

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että automaattiselle sammutuslaitteistolle tehdään käyttöönottotarkastus.

Käyttöönottotarkastuksessa on varmistettava riittävässä laajuudessa ja pistokokein, että laitteisto on toimintakuntoinen ja suunnittelusta ja asentamisesta annettujen vaatimusten mukainen ja että se vastaa asennustodistusta. Tarkastuksia voidaan tarvita myös asennustyön aikana.

Käyttöönottotarkastus on tehtävä ennen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua loppukatselmusta ja automaattisella sammutuslaitteistolla suojatun rakennuksen tai rakennuksen osan käyttöönottoa.

Ennen käyttöönottoa on tarkastettava myös sellaiset laitteiston laajennus-, muutos- ja korjaustyöt, joita varten tarvitaan rakennuslupa tai muu viranomaishyväksyntä, tai jos muutokset ovat vaikutuksiltaan tai laajuudeltaan muuten rinnastettavissa uuden laitteiston asentamiseen.

Kunnan pelastusviranomaisella on oikeus olla läsnä käyttöönottotarkastuksessa. Tarkastuksen tilaajan on ilmoitettava tarkastuksen ajankohdasta kunnan pelastusviranomaiselle 14 päivää ennen tarkastusta.

12 §

Määräaikaistarkastusvälit

Automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastus on tehtävä kahden vuoden välein. Asuinrakennuksiin asennetuille automaattisille sammutuslaitteistoille sekä kaasusammutuslaitteistoille tarkastusväli voi kuitenkin olla neljä vuotta. Ensimmäisen määräaikaistarkastuksen ajankohta määräytyy laitteiston käyttöönottoajankohdasta.

Kunnan pelastusviranomainen voi pidentää tarkastusväliä enintään kahdella vuodella, jos laitteiston toimintakunto voidaan muutoin taata kunnan pelastusviranomaisen riittäväksi katsomalla tavalla. Kunnan pelastusviranomainen voi vastaavasti lyhentää tarkastusväliä tai määrätä ylimääräisiä tarkastuksia laitteistolle, jonka toimintakunnon varmistamiseen on erityistä syytä.

13 §

Määräaikaistarkastuksen sisältö

Määräaikaistarkastuksessa tulee riittävässä laajuudessa ja pistokokein varmistua siitä, että:

- 1) laitteisto on toimintakuntoinen ja huollettu kunnossapito-ohjelman mukaisesti;
- 2) laitteisto on käyttöönottotarkastuksesta annetun todistuksen mukainen tai, jos kohteen käyttötarkoitusta tai muita laitteiston suunnitteluperusteiden määrittämiseen vaikuttaneita tekijöitä on muutettu, vastaa edelleen sille asetettuja vaatimuksia;
- 3) laitteiston laajennus-, muutos- ja korjaustöistä on asianmukaiset tarkastustodistukset; sekä

4) kohteessa on laitteiston huoltoon ja kunnossapitoon tarvittavat välineet, piirustukset, kaaviot ja ohjeet.

14 §

Määräaikaistarkastuksessa havaitut puutteet

Määräaikaistarkastuksessa havaitut puutteet on korjattava mahdollisimman pian. Puutteet, jotka eivät vaikuta laitteiston toimintakuntoon, on korjattava kuuden kuukauden kuluessa, jollei kunnan pelastusviranomainen erityisestä syystä määrää korjaamiselle lyhyempää aikaa.

Jos tarkastuksessa on havaittu laitteiston toimintakuntoon vaikuttavia puutteita, on sovittava määräaika niiden korjaamiselle, minkä jälkeen tehdään uusintatarkastus.

Tarkastuslaitoksen tulee ilmoittaa tarkastuksessa havaitsemistaan vakavista puutteista kunnan pelastusviranomaiselle, joka voi ryhtyä pelastustoimilaissa säädettyihin toimenpiteisiin.

15 §

Tarkastustodistus

Käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksesta on annettava rakennuksen omistajalle, haltijalle tai muulle kohteen edustajalle tarkastustodistus, jonka tarkastuksen tekijä allekirjoittaa. Tarkastustodistuksesta tulee käydä ilmi tai sen liitteenä tulee olla:

- 1) kohteen yksilöintitiedot;
- 2) tehdyt tarkastustoimenpiteet;
- 3) selvitys laitteistoon sovellettujen säännösten ja määräysten mukaisuudesta; sekä
- 4) havaitut laitteistoon ja sen toimintakuntoon liittyvät puutteet.

Tarkastuslaitoksen tulee toimittaa jäljennökset tarkastustodistuksista kunnan pelastusviranomaiselle. Tarkastuslaitoksen on säilytettävä suoritettuja tarkastuksia koskevat tiedot sekä jäljennökset antamistaan tarkastustodistuksista kymmenen vuoden ajan.

Tarkastetussa kohteessa tulee säilyttää käyttöönottotarkastuksen tarkastustodistus sekä kaksi viimeisintä määräaikaistarkastuksen tarkastustodistusta. Tarkastustodistusten on oltava tarkastuslaitoksen käytettävissä määräaikaistarkastuksen tekemistä varten.

Turvatekniikan keskuksella on oikeus laitelain 11 §:n nojalla pyynnöstä saada jäljennös tarkastustodistuksesta rakennuksen omistajalta tai haltijalta tai tarkastuslaitokselta.

6 luku

Tarkastuslaitokset

16 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset

Tarkastuslaitoksen tulee täyttää laitelain 6 §:ssä hyväksymisen edellytykseksi säädetty vaatimukset.

Tarkastuslaitoksen tulee olla toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton. Riippumattomana ei voida pitää sitä, joka omistaa tarkastettavat laitteistot tai on niiden valmistaja, toimittaja, suunnittelija, asentaja tai huoltaja tai joka on näiden edustaja.

Tarkastuslaitoksen on määritettävä menettely, jota noudattamalla varmistetaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu ja estetään ulkopuolisten tahojen vaikuttaminen tarkastusten tuloksiin.

Tarkastuslaitoksella tulee olla riittävästi ammattitaitoista tarkastushenkilöstöä, jolla pitää olla hyvä tekninen ja ammatillinen koulutus sekä riittävän laaja-alainen kokemus tarkastustoimintaan perehdyttävissä tehtävissä. Tarkastuslaitoksen toiminnasta vastaavan henkilön sekä tarkastushenkilöstön tulee osoittaa tuntevansa voimassa olevat sammutuslaitteistojen tarkastuksiin liittyvät säännökset ja ohjeet.

Tarkastuslaitoksella on oltava riittävä vastuuvakuutus toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

17 §

Tarkastuslaitoksen hyväksyminen

Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskeva hakemus on toimitettava turvatekniikan keskukselle. Hakemukseen tulee liittää laitelaissa ja tässä asetuksessa säädettyjen vaatimusten täyttymistä osoittavat asiakirjat. Hakemukseen tulee liittää myös laitelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ulkopuolisen tahon arviointi vaatimusten täyttymisestä.

Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä turvatekniikan keskus voi asettaa laitelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuja ehtoja, joilla hyväksyminen annetaan. Hyväksyminen voi koskea yhtä tai useampaa tarkastustoiminnan alaa, joka voi olla:

- 1) sprinklerilaitteistojen käyttöönotto- tai määräaikaistarkastukset;
- 2) kaasusammutuslaitteistojen käyttöönotto- tai määräaikaistarkastukset;
- 3) muu yksilöitävissä oleva ala.

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava hyväksymisedellytysten täyttymiseen vaikuttavista muutoksista turvatekniikan keskukselle kuukauden kuluessa muutoksesta. Tarkastuslaitoksen tulee toimittaa turvatekniikan keskukselle myös jäljennökset ulkopuolisen tahon arviointiraporteista.

18 §

Tarkastuslaitoksen toiminta

Tarkastuslaitoksen tulee pyrkiä yhtenäisiin menettelyihin tarkastuksiin liittyvien tulkintojen ja toimintatapojen osalta muun muassa olemalla säännöllisessä yhteistyössä muiden tarkastuslaitosten kanssa.

Tarkastuslaitos voi käyttää ulkopuolisia tarkastus- tai muita palveluja. Laitoksen on voitava osoittaa, että ulkopuolisen palvelun suorittaja täyttää vastaavasti laitelaissa ja tässä asetuksessa tarkastuslaitokselle asetetut vaatimukset.

Tarkastuslaitoksen tulee teettää arvio tarkastustoimintansa säännösten mukaisuudesta laitelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla ulkopuolisella taholla säännöllisin väliajoin.

Tarkastuslaitoksen on annettava kertomus tarkastustoiminnastaan vuosittain turvatekniikan keskukselle.

Kertomuksessa tulee olla:

- 1) yleiskuvaus tarkastustoiminnasta;
- 2) selvitys tehtyjen tarkastusten määrästä ja tyypeistä sekä yhteenvetotiedot tarkastuksissa havaituista puutteista;
- 3) selvitys asiakkailta tai muilta saaduista valituksista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä;
- 4) selvitys ulkopuolisten tarkastus- ja alihankintapalvelujen käytöstä; sekä
- 5) selvitys siitä, miten ulkopuolisen tahon arviointi on järjestetty.

7 luku

Sammutuslaitteiston huolto ja kunnossapito

19 §

Huollon ja kunnossapidon yleiset vaatimukset

Automaattinen sammutuslaitteisto tulee pitää toimintakunnossa ja suojatun kohteen käyttötarkoitusta vastaavana koko sen käyttöiän ajan.

Laitteistossa havaitut viat ja puutteet on korjattava viipymättä.

Kunnan pelastusviranomaiselle tulee etukäteen ilmoittaa, jos laitteisto aiotaan tehdä määrättyä ajankohtana osittain tai kokonaan toimintakyvyttömäksi. Kunnan pelastusviranomainen voi määrätä tarvittavista tilapäisistä suojaustoimenpiteistä.

Jos laitteiston hälytysjärjestelmä on yhdistetty hätäkeskukseen, on laitteiston irtikytkemisestä ja päällekytkemisen ajankohdasta ilmoitettava myös hätäkeskukseen.

20 §

Kunnossapito-ohjelma

Sammutuslaitteistolla varustetussa kohteessa tulee olla kunnossapito-ohjelma säännöllistä huoltoa ja kunnossapitoa vaativia laitteiston osia varten.

Kunnossapito-ohjelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon 4 §:ssä tarkoitettuihin julkaisuihin sisältyvät ohjeet laitteistojen huollosta ja kunnossapidosta. Ohjelman tulee sisältää myös ohjeet toimintahäiriöiden sekä laitteiston laukeamisen varalta.

Huolto- ja kunnossapitotöitä tekevien henkilöiden tulee olla ammattitaitoisia ja heillä tulee olla tarvittavat tiedot. Huoltotöitä, jotka ovat tekniseltä vaativuudeltaan rinnastettavissa uuden laitteiston asennustöihin tai 11 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin laajennus-, muutos- ja korjaustöihin, voi tehdä vain 6 §:ssä tarkoitettu asennusliike.

21 §

Kunnossapitopäiväkirja

Laitteistolle tehdyistä huolto- ja kunnossapitotoimenpiteistä, ohjelman mukaisista hälytysyhteyden kokeiluista sekä havaituista vioista ja puutteista on pidettävä asianomaisessa kohteessa säilytettävää kunnossapitopäiväkirjaa.

Kunnossapitopäiväkirja tulee pyydettyessä esittää kunnan pelastusviranomaiselle. Kunnossapitopäiväkirjan on oltava myös tarkastuslaitoksen käytettävissä määräaikaistarkastuksen tekemistä varten.

22 §

Laitteiston hoitaja

Laitteistolle on nimettävä kunnossapitotöistä huolehtiva laitteiston hoitaja ja hänelle tarvittavat varahenkilöt.

Laitteiston hoitajille on annettava tarvittavat tiedot laitteiston kunnossapitotöistä.

Laitteiston hoitajien nimet ja puhelinnumerot sekä muut tarvittavat yhteystiedot on merkittävä laitteiston kunnossapitopäiväkirjaan sekä ilmoitettava ne hätäkeskukseen ja kunnan pelastusviranomaiselle. Tiedot on pidettävä ajan tasalla ja myös muutoksista on ilmoitettava hätäkeskukseen ja kunnan pelastusviranomaiselle.

8 luku

Erinäiset säännökset

23 §

Rakennuksen omistajan ja haltijan tehtävät

Pelastustoimilain 23 §:n 2 momentin nojalla vastaavat rakennuksen omistaja ja haltija siitä, että automaattinen sammutuslaitteisto pidetään toimintakunnossa sekä huolletaan ja tarkastetaan, siten kuin tarkemmin säädetään. Rakennuksen omistajan ja haltijan tulee, siten kuin he ovat tehtävien hoidosta keskenään sopineet:

- 1) säilyttää 9 §:ssä tarkoitettu asennustodistus liitteineen laitteiston käyttöänsä ajan;
- 2) huolehtia, että laitteistolle on tehty 11 §:ssä tarkoitettu käyttöönottotarkastus;
- 3) teettää laitteistolle 12 §:ssä säädetty määräaikaistarkastukset;
- 4) säilyttää tarkastustodistukset 15 §:n 3 momentissa säädetyn mukaisesti;
- 5) pitää laitteisto toimintakunnossa 19 §:ssä säädetyn mukaisesti;
- 6) laatia laitteistolle 20 §:ssä tarkoitettu kunnossapito-ohjelma ja huolehtia, että sitä noudatetaan; sekä
- 7) huolehtia, että laitteistolla on 22 §:ssä tarkoitettut hoitajat ja että laitteistolle pidetään 21 §:ssä tarkoitettua kunnossapitopäiväkirjaa.

24 §

Palotarkastukset

Kunnan pelastusviranomaisen valvoo palotarkastusten yhteydessä, että:

- 1) automaattisen sammutuslaitteiston huollossa ja kunnossapidossa on noudatettu tätä asetusta;
- 2) säädetyt tai kunnan pelastusviranomaisen määräämät tarkastukset on tehty; ja
- 3) tarkastuksissa havaitut puutteet on korjattu.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

25 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2000.

Tällä asetuksella kumotaan sisäasiainministeriön 1 päivänä joulukuuta 1990 antama määräys sprinklerilaitteistojen irtikytkennästä (11/90, Sarja A:32).

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

26 §

Siirtymäsäännökset

Tämä asetus koskee myös ennen voimaantulon ajankohtaa käyttöön otettuja automaattisia sammutuslaitteistoja. Ennen asetuksen voimaantuloa käyttöönotetun laitteiston osalta tulee täyttää 20-22 §:ssä säädetyt vaatimukset vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Asetuksen 2-5, 9 ja 11 §:ä sovelletaan niihin hankkeisiin, joihin haetaan rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää tämän asetuksen voimaantulon jälkeen. Muuten näitä säännöksiä sovelletaan asetuksen voimaantulon jälkeen tilattuihin asennustöihin ja asetuksen voimaantulon jälkeen aloitettuihin huoltotöihin.

Ennen asetuksen voimaantuloa käyttöönotetun automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastus on tehtävä 12 §:ssä säädetyssä ajassa, joka lasketaan asetuksen voimaantulosta.

Asennusliikkeiden, jotka ovat aloittaneet toimintansa ja jotka Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto on hyväksynyt ennen tämän asetuksen voimaantuloa, on tehtävä 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus turvatekniikan keskukselle hyväksynnän voimassaolon päättyessä, kuitenkin viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2001.

Henkilöllä, jolla on asetuksen voimaantullessa Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton vastaavan suunnittelijan tai A-tarkastajan hyväksyntä, on oikeus saada tämän asetuksen mukainen asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus hyväksyntää vastaavalle alalle, jos hän suorittaa hyväksytysti joko 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun sammutuslaitteistokuulustelun tai erillisen uusien säännösten tuntemusta osoittavan kuulustelun, jonka turvatekniikan keskus järjestää. Pätevyystodistusta on haettava viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2001.

Tarkastajien, jotka Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto on hyväksynyt ennen 1 päivä syyskuuta 2000, ennen tätä ajankohtaa tekemät tarkastukset rinnastetaan tässä asetuksessa tarkoitettujen tarkastuslaitosten tekemiin tarkastuksiin.

Helsingissä 8. päivänä elokuuta 2000

Sisäasiainministeri *Kari Häkämies*

Yli-insinööri Kirsi Rajaniemi

Sisäasiainministeriön asetuksen perustelumuistio

Sisäasiainministeriön asetus automaattisista sammutuslaitteistoista

1. Asetuksen tavoite ja vaikutukset

Laki pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta (562/1999), jota jäljempänä kutsutaan laitelaiksi, tuli voimaan 1.9.1999. Laitelaissa säädetään automaattisia sammutuslaitteistoja asentavien ja huoltavien asennusliikkeiden sekä laitteistoja tarkastavien tarkastuslaitosten toiminnalle asetettavista vaatimuksista. Samaan aikaan voimaantulleessa pelastustoimilaissa (561/1999) säädetään rakennuksen omistajan ja haltijan velvoitteesta pitää sammutuslaitteistot toimintakuntoisina sekä huoltaa ja tarkastaa ne sisäasiainministeriön tarvittaessa antamien määräysten mukaisesti.

Tällä asetuksella tarkennetaan näitä säädöksiä ja niihin sisältyviä velvoitteita. Asetuksen tavoitteena on varmistaa sammutuslaitteistojen toimintakunto sekä sopivuus käyttötarkoitukseensa. Tähän pyritään säätämällä vaatimuksia sammutuslaitteistojen toteutukselle ja ylläpidolle. Laitteistot on suunniteltava ja asennettava yleisesti hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti ja niille on tehtävä käyttöönottotarkastus. Rakennuksen omistajan ja haltijan tulee huolehtia laitteiston riittävästä kunnossapidosta. Laitteistot on myös tarkastettava määrävälein.

Ennen pelastustoimilain ja laitelain voimaantuloa ei sammutuslaitteistojen toteutukselle tai ylläpidolle ole ollut yleisiä viranomaisvaatimuksia. Ainoa velvoittava vaatimus on koskenut sammutuslaitteiston irtikytkentää ja siitä ilmoittamista, mistä on sisäasiainministeriön antama määräys (11/90, Sarja A:32). Viranomaisvalvonta sammutuslaitteistojen osalta on rajoittunut rakennuslupamenettelyyn ja palotarkastuksiin. Näissä ei kuitenkaan ole yleensä puututtu toteutuksen yksityiskohtiin. Käytännössä riittäväksi on katsottu laitteiston toteuttaminen vakuutusalan laatimien vaatimusten ja tarkastusjärjestelmän mukaisesti. Samoja vaatimuksia on yleensä edellytetty noudatettavan myös vakuuttamattomissa kohteissa. Myös sisäasiainministeriön antamassa ohjeessa sprinklerilaitteistojen asentamisesta ja tarkastuksesta (3889/701/90, Sarja A:32) suositeltiin noudatettavan vakuutusalan vaatimuksia.

Tässä asetuksessa säädettävät vaatimukset vastaavat monin osin vakuutusalan tähän asti asettamia vaatimuksia. Laitteistojen toteutuksessa edellytetään noudatettavan samoja suunnittelu- ja asennusohjeita, laitteistolle on tehtävä käyttöönottotarkastus ja säännölliset määräaikaistarkastukset, myös laitteiston huollon ja kunnossapidon periaatteet ovat samat.

Vakuutusalan vaatimuksia on noudatettu suurimmassa osassa kohteita, eikä asetuksella siksi ole näiltä osin merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Suurimmat muutokset koskevat asennusliikkeitä ja tarkastusjärjestelmää, mitkä muutokset perustuvat kuitenkin jo laitelakiin. Asennusliikkeiden toiminnalle ei tällä asetuksella aseteta uusia nykyiseen järjestelmään verrattuna lisäkustannuksia tuovia vaatimuksia. Uusimuotoisen tarkastusjärjestelmän taloudellisia vaikutuksia on puolestaan vaikea arvioida. Tarkastusten määrä säilyy lähes entisenä, mutta koska tarkastuslaitoksia ei vielä ole perustettu, eivät tarkastusten hinnoitteluperusteet ole tiedossa. Tarkastusten nykyiset hinnat eivät myöskään ole vertailukelpoisia uudessa tilanteessa, koska vakuutusyhtiöiden tarkastajat eivät ole laskuttaneet tarkastusten kustannuksia omilta asiakkailtaan, ja muille tehtyjen tarkastusten hinnat ovat määrittäneet tapauskohtaisesti.

2. Yksityiskohtaiset perustelut

2.1 Asetuksen soveltamisala

Asetus annetaan pelastustoimilain 23 ja 31 §:n sekä laitelain 5 ja 6 §:n nojalla. Asetus koskee sammutuslaitteistoja, joiden asentaminen on rakennusluvan tai muun viranomaishyväksynnän ehtona tai joiden hälytysjärjestelmä on yhdistetty hätäkeskukseen. Kunnan pelastusviranomainen voi pelastustoimilain 31 §:n 2 momentissa säädetyin perustein määrätä, että tätä asetusta on noudatettava joiltakin osin tai kokonaan myös muissa kohteissa.

Asetuksessa säädetään vähimmäisvaatimukset sammutuslaitteistojen toteutukselle ja ylläpidolle. Laitelain 16 §:n nojalla turvatekniikan keskus voi antaa tarvittaessa asetuksen soveltamista yhtenäistäviä ohjeita.

Automaattinen sammutuslaitteisto on rakennukseen kiinteästi kuuluva laitteisto, ja siten sen toteuttamista koskevat tämän asetuksen lisäksi maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön säännökset rakentamisen yleisistä edellytyksistä ja rakennustyön valvonnasta.

Sammutuslaitteistoille ja niiden osille asetettavista teknisistä vaatimuksista sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa noudatettavasta menettelystä tullaan säätämään erikseen ottaen samalla huomioon rakennustuotedirektiivin (89/106/ETY) säännökset. Myös sammutuslaitteiston hälytysjärjestelmän liittamisestä hätäkeskukseen tullaan säätämään erikseen.

Asetus tulee voimaan 1.9.2000. Asetukseen sisältyy kuitenkin useita siirtymäaikoja.

Asetus on ilmoitettu Euroopan yhteisöjen komissiolle teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukaisesti.

2.2 Suunnittelu- ja asennustöitä koskevat vaatimukset

Yleiset vaatimukset

Velvoite asentaa rakennukseen tai tilaan sammutuslaitteisto tulee nykyisin useimmiten rakennusluvan ehdoista. Sammutuslaitteiston perusteella sallitaan lievennyksiä useista paloturvallisuusmääräyksistä kuten rakennuksen suurinta sallittua kerrosalaa tai palo-osastojen kokoa koskevista määräyksistä. Siksi sammutuslaitteisto on suunniteltava ja asennettava niin, että rakentamiselle asetetut paloturvallisuusvaatimukset täyttyvät (maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999, 117 §; maankäyttö- ja rakennusasetus 895/1999, 50 §). Rakentamismääräyksissä edellytetään myös, että sammutuslaitteiston teho ja rakenne suunnitellaan rakennuksen käyttötarkoituksen mukaan (E 1 kohta 11.5.3).

Sammutuslaitteiston toteuttamisen lähtökohtana on laitteiston sopivuus tarkoitukseensa. Laitteisto tulee lisäksi olla suunniteltu ja asennettu niin, että se asianmukaisesti huollettuna säilyy toimintakuntoisena suunnitellun käyttöikänsä ajan. Sammutuslaitteiston käyttöikätaavoite asetetaan suunnittelua aloitettaessa.

Suunnittelun perusteet

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa säädetään keinoista, joilla rakentamisen laatua ja säännösten ja määräysten mukaisuutta pyritään varmistamaan. Laissa korostetaan rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuutta huolehtia siitä, että rakentamista koskevia säännöksiä ja määräyksiä sekä rakennusluvan ehtoja noudatetaan (119 §). Rakennustyön aloituskokouksessa määritetään, mitä rakennushankkeeseen ryhtyvältä edellytetään huolehtimisvelvollisuutensa täyttämiseksi (laki 121 §, asetus 74 §). Aloituskokouksessa voidaan myös päättää, mitä selvityksiä tai tarkastuksia eri työvaiheisiin liittyen edellytetään töiden asianmukaisen

suorituksen varmistamiseksi. Lain ja asetuksen säännöksiä tarkennetaan rakennustyön valvontaa koskevissa määräyksissä ja ohjeissa (A 1).

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa säädetään rakennuksen erityissuunnitelmista, jollainen myös sammutuslaitteistosuunnitelma on (laki 120, 123 ja 134 §, asetus 48 ja 49 §). Sammutuslaitteistosuunnitelma ei ole rakennuslupakäsittelyn edellytyksenä, ja vaikka suunnitelma edellytettäisiinkin toimitettavaksi rakennuslupaviranomaiselle, ei tälle kuulu suunnitelman tarkastaminen vaan korkeintaan sen hyvydestä varmistuminen. Suunnitelman tarkastamista ei ole säädetty myöskään kunnan pelastusviranomaisen tehtäväksi. Vastuu suunnitelman kelpoisuudesta on suunnitelman laatijalla. Säädöksissä korostetaan paitsi hyvän suunnittelun merkitystä niin myös suunnittelijan vastuuta. Suunnitelman laatijalla tulee olla myös tehtävän vaativuuden edellyttämä koulutus ja kokemus.

Se millainen sammutuslaitteisto kohteeseen toteutetaan määritetään rakennuslupan käsittelyn yhteydessä tai aloituskokouksessa. Jotta voidaan varmistaa laitteiston toteutus suojattavan kohteen suunnitellun käyttötarkoituksen ja erityispiirteiden mukaisesti, edellytetään tässä asetuksessa, että suunnittelija laatii sammutuslaitteiston suunnitteluperusteista selvityksen. Selvityksessä määritetään laitteistotyyppi, suojauksen laajuus, mitoitusperusteet sekä laitteiston toteutuksessa noudatettavat vaatimukset. Sprinklerilaitteiston osalta määritetään myös sprinkleriluokka sekä vesilähteelle asetettavat vaatimukset. Jäljennös selvityksestä on toimitettava kunnan pelastusviranomaiselle.

Suunnitteluperusteet määritetään rakennushankkeeseen ryhtyvän ja suunnittelijan sekä tarvittaessa laitteiston toteuttavan asennusliikkeen tietojen pohjalta. Suunnittelun ratkaisun arvioimiseksi kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää myös tarkastuslaitoksen lausuntoa. Lausunnon hankkimisesta aiheutuvista kustannuksista vastaa rakennushankkeeseen ryhtyvä maankäyttö- ja rakennuslain 151 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti.

Rakentamismääräyksissä on ollut lähtökohtana perinteinen sprinklerilaitteisto muiden laitteistotyyppien ollessa täydentäviä järjestelmiä. Sprinklerilaitteistojen toteutukselle on olemassa yleisesti hyväksytyt ohjeet, joiden noudattaminen on edellytyksenä rakennusten paloturvallisuusmääräyksistä sallittaville lievennyksille. Vastaavien lievennysten sallimisesta muiden laitteistojen kohdalla päätetään myös rakennuslupamenettelyssä, mutta jos yleisiä ohjeita laitteiston toteuttamiselle kyseisenlaisessa kohteessa ei ole, perustuu laitteiston soveltuvuuden arviointi viranomaisten käytettävissä oleviin tietoihin ja tarvittaessa asiantuntijalausuntoihin.

Suunnittelu- ja asennusohjeet

Koska sammutuslaitteistojen suunnittelusta ei ole suomalaisia tai eurooppalaisia standardeja, edellytetään sprinklerilaitteistojen sekä hiilidioksidi- ja inerttikaasusammutuslaitteistojen suunnittelussa ja asennuksessa noudatettavan vakuutusalan eurooppalaisen yhteistyöjärjestön CEA:n (Comité Européen des Assurances) laatimia sääntöjä. Myös rakentamismääräyksissä sekä sisäasiainministeriön aiemmin voimassa olleessa ohjeessa on annettu suositus toteuttaa sprinklerilaitteistot vakuutusyhtiöiden sprinklerisääntöjen mukaisesti. Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto (SVK) on julkaissut CEA:n säännöt suomenkielisinä. Suomenkielisiin julkaisuihin sisältyy joitakin lisäyksiä alkuperäisiin verrattuna, mutta lisäykset ovat pääasiassa täydennyksiä eivätkä poikkeuksia. Sääntöihin on mm. tehty lisäys, joka koskee sammutuslaitteistoja P1- ja P2-luokan asuinrakennuksissa.

CEA:n säännöt ovat yleisesti hyväksytyjä sekä käytössä useissa maissa joko sellaisenaan tai muutettuna. Sprinkleri- ja hiilidioksidisäännöillä on myös EFSACin (European Fire and Security Advisory Council) hyväksyntä. CEA:n säännöt on kuitenkin tarkoitus korvata eurooppalaisilla standardeilla heti niiden valmistuttua. Valmisteilla olevat EN-standardit pohjautuvat CEA:n sääntöihin ja ovat tekniseltä sisällöltään lähes vastaavia.

CEA:n säännöistä ei edellytetä noudatettavaksi kohtia, jotka ovat ristiriidassa tämän asetuksen tai muun lainsäädännön kanssa. Koska säännöt on laadittu ensi sijassa vakuutusalan omaa käyttöä varten, sisältävät ne

joitakin vaatimuksia, jotka liittyvät vakuutusalan tälle toiminnalle asettamiin muihin vaatimuksiin. Erityisesti laitteistojen tarkastusjärjestelmä on tässä asetuksessa erilainen kuin säännöissä oletettu, ja siksi viittaukset sprinkleritarkastajaan eivät ole asetuksen mukaisia. Tällaisia ovat myös komponenttien hyväksymistä tai hälytysjärjestelmän hätäkeskukseen liittämistä koskevat vaatimukset, joista tullaan säätämään erikseen, tai viittaukset muihin kuin tässä asetuksessa mainittuihin CEA:n tai SVK:n sääntöihin tai ohjeisiin.

Sprinkleri-, hiilidioksidi- ja inerttikaasusammutuslaitteistojen toteuttamisessa voidaan soveltaa myös muita kuin CEA:n sääntöjä edellyttäen, että toteutukselle säädetyt vaatimukset täyttyvät. Turvatekniikan keskus julkaisee tarvittaessa luetteloja tällaisista muista julkaisuista.

Myös muiden sammutuslaitteistojen suunnittelussa ja asentamisessa on sovellettava mahdollisuuksien mukaan yleisiä standardeja tai ohjeita sekä laitteiston valmistajan ohjeita. Suunnitellun ratkaisun on myös aina täytettävä säädetyt yleiset vaatimukset.

Kunnan pelastusviranomaisen voi pelastustoimilain 31 §:n 2 momentissa säädetyin perustein määrätä laitteiston toteutukselle lisävaatimuksia tai määrätä kohteessa toteutettavista muista turvallisuustoimenpiteistä. Myös rakennusvalvontaviranomainen voi asettaa toteutukselle erityisiä vaatimuksia maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyin perustein.

Siirtymäaika

Sammutuslaitteiston suunnittelulle ja asennukselle säädetyt vaatimukset tulee noudattaa niissä rakennushankkeissa, joihin rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää haetaan 1.9.2000 jälkeen. Jos lupaa tai hyväksyntää ei edellytetä, mutta laitteisto muuten kuuluu asetuksen soveltamisalaan, koskevat vaatimukset niitä asennustöitä, jotka on tilattu 1.9.2000 jälkeen.

2.3 Asennusliikkeitä koskevat vaatimukset

Laitelain 5 §:n 2 momentin mukaisesti sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöitä saavat tehdä vain turvatekniikan keskuksen rekisteröimät asennusliikkeet. Rekisteröintiä varten asennusliikkeiden on tehtävä turvatekniikan keskukselle ilmoitus ennen toiminnan aloittamista. Ilmoituksessa on oltava asetuksessa säädetyt tiedot.

Asennusliikkeen on nimettävä vastuuhenkilö, joka vastaa töiden säädöstenmukaisuudesta. Vastuuhenkilöllä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävistään. Liikkeen toiminnan laajuudesta riippuen voi käytännössä useampikin vastuuhenkilö olla tarpeen.

Asennusliikkeen vastuuhenkilön on laitelain 5 §:n 2 momentin mukaisesti oltava asianomaisen toiminnan harjoittaja tai liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Vastuuhenkilöllä on oltava myös turvatekniikan keskuksen antama pätevyystodistus. Varahenkilöitä koskevat samat vaatimukset.

Aiemmin asennusliikkeille ei ole ollut viranomaisvaatimuksia, vaan SVK:n hyväksymät liikkeet on katsottu riittävän päteviksi. Laitelain 18 § sisältää siirtymäsäännöksen, jonka perusteella SVK:n hyväksymien asennusliikkeiden on tehtävä toimintailmoitus viimeistään 1.9.2000. Siirtymäajan pituutta on kuitenkin pidennetty tässä asetuksessa 28.2.2001 asti.

Laitelain siirtymäsäännös kattaa myös vastuuhenkilöiden pätevyystodistukset. Henkilöillä, joilla on SVK:n myöntämä vastaavan suunnittelijan hyväksyntä, on oikeus toimia asennusliikkeen vastuuhenkilönä saman kuuden kuukauden siirtymäajan. Näillä henkilöillä, samoin kuin henkilöillä joilla on A-tarkastajan hyväksyntä, on myös oikeus saada tämän asetuksen mukainen asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus ilman uuden sammutuslaitteistokuulustelun suorittamista. Henkilöiden on kuitenkin osoitettava tuntevansa laitelain ja tämän asetuksen vaatimukset. Pätevyystodistusta on tällöin haettava viimeistään 28.2.2001.

Laitelain 12 §:n 3 momentin säännös pätevyystodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta mahdollistaa vastuuhenkilön pätevyyden osoittamisen myös ulkomaisella pätevyystodistuksella edellyttäen, että sen perustana olevat vaatimukset vastaavat tässä asetuksessa annettuja pätevyysvaatimuksia.

Pätevyystodistukset ovat voimassa enintään viisi vuotta. Turvatekniikan keskus voi uusia todistuksen ilman, että henkilön tarvitsee suorittaa sammutuslaitteistokuulustelua uudestaan. Henkilön tulee kuitenkin voida osoittaa, että hän edelleen täyttää vastuuhenkilölle asetetut pätevyysvaatimukset ja tuntee voimassaolevat asennus- ja huoltotöitä koskevat säännökset ja ohjeet.

Turvatekniikan keskus pitää rekisteröimistään asennusliikkeistä ja antamistaan pätevyystodistuksista julkisia luetteloja laitelain 7 §:n nojalla. Luetteloihin merkitään liikkeen, liikkeen omistajan tai haltijan sekä vastuuhenkilöiden nimet ja yhteystiedot, sekä vastuuhenkilöiden pätevyystodistusten peruste ja voimassaoloaika.

2.4 Sammutuslaitteiston käyttöönottoa ja tarkastuksia koskevat vaatimukset

Asennustodistus

Asennusliike laatii laitteiston asennustodistuksen, jossa tulee olla asetuksessa säädetyt tiedot. Vastuuhenkilö allekirjoittaa todistuksen ja vastaa allekirjoituksellaan, että sammutuslaitteiston toteutus on vaatimusten mukainen.

Rakennuksen omistajan tai haltijan on säilytettävä asennustodistus laitteiston käyttöiän ajan. Asennustodistuksessa ja sen liitteissä olevia tietoja tarvitaan laitteiston huollossa sekä käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksissa. Jos asiakirjoja ei ole käytettävissä, on rakennuksen omistajan ja haltijan vastuulla tarvittavien tietojen selvittäminen.

Käyttöönottotarkastus

Sammutuslaitteistolle on tehtävä käyttöönottotarkastus, jossa varmistetaan että laitteisto on toimintakuntoinen. Tarkastuksessa todetaan myös laitteiston suunnittelu- ja asennusvaatimusten mukaisuus, mitä varten tarkastus voi käsittää laitteiston lopputarkastuksen lisäksi suunnitelma- ja mitoitusperusteiden läpikäymisen tai toteutustyön edessä tehtäviä osatarkastuksia. Rakennustyön aloituskokouksessa voidaan päättää, mitä työnaikaisia tarkastuksia on tehtävä sekä mitkä niistä voi tehdä asennusliike ja mitkä edellytetään tarkastuslaitoksen tekemiksi. Asennusliikkeen tekemät varmennukset kerrotaan asennustodistuksessa ja tarkastuslaitoksen tekemät tarkastukset tarkastustodistuksessa.

Sammutuslaitteiston käyttöönottotarkastus on tehtävä ennen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua loppukatselmusta (153 §) ja pelastustoimilaissa tarkoitettua palotarkastusta (34 §). Jäljennös tarkastustodistuksesta on toimitettava kunnan pelastusviranomaiselle. Jos sammutuslaitteisto asennetaan muuten kuin rakennusluvan ehtona, on laitteisto myös silloin tarkastettava ennen rakennuksen tai sammutuslaitteistolla suojattavan rakennuksen osan käyttöönottoa.

Jos suojattavassa kohteessa tehdään muutoksia, jotka voivat vaikuttaa sammutuslaitteiston toimintaan, on laitteisto muutettava vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Muutostyöt, joille edellytetään rakennus- tai toimenpidelupaa tai jotka ovat muuten laajoja, on tarkastettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Käyttöönottotarkastuksen tilaaminen on rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuulla, mutta myös asennusliike voi huolehtia tarkastuksen tilaamisesta sopimuksen perusteella. Tarkastuksen tilaajan tulee ilmoittaa tarkastuksen ajankohdasta kunnan pelastusviranomaiselle, jolla on oikeus olla läsnä tarkastuksessa perehtyäkseen kohteen suojaukseen.

Tämän asetuksen mukainen käyttöönottotarkastus on tehtävä niille sammutuslaitteistoille, joissa rakennushankkeelle haetaan rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää asetuksen voimaantulon

jälkeen. Myös kunnan pelastusviranomaisen voi pelastustoimilain 31 §:n 2 momentissa säädettyin perustein edellyttää käyttöönottotarkastuksen tekemistä ennen rakennuksen käyttöönottoa, jos tarkastusta ei muuten tehtäisi.

Määräaikaistarkastukset

Sammutuslaitteistot edellytetään tarkastettavan vähintään kahden vuoden välein. Kaasusammutuslaitteistot ja asuinrakennuksiin asennetut sammutuslaitteistot voidaan kuitenkin tarkastaa neljän vuoden välein.

Määräaikaistarkastuksessa varmistetaan, että laitteisto on toimintakuntoinen ja että laitteistoa on huollettu asianmukaisesti. Tarkastuksessa varmistetaan myös, että suojattavan tilan turvallisuustaso on säilynyt sellaisena kuin suojausta suunniteltaessa ja toteutettaessa on määritetty ja käyttöönottotarkastuksessa on todettu.

Määräaikaistarkastuksen tilaaminen on rakennuksen omistajan ja haltijan vastuulla. Ennen tämän asetuksen voimaantuloa käyttöönotettujen sammutuslaitteistojen määräaikaistarkastusväli määräytyy samoin perustein kuin uusien laitteistojen, mutta ensimmäisen määräaikaistarkastuksen ajankohta lasketaan asetuksen voimaantulosta.

Määräaikaistarkastusväliä voidaan pidentää kunnan pelastusviranomaisen päätöksellä, jos laitteiston toimintakunto taataan muilla keinoin, lähinnä huolto- ja kunnossapitotoimenpiteillä. Tarkastusväli saa kuitenkin olla enintään kaksi vuotta pidempi kuin säädetty enimmäistarkastusväli. Kunnan pelastusviranomaisen voi myös lyhentää tarkastusväliä tai määrätä pelastustoimilain 31 §:n 2 momentin perusteella ylimääräisiä tarkastuksia, jos se on tarpeellista laitteiston toimintakunnon varmistamiseksi.

Tarkastusvälin lyhentäminen voi olla perusteltua esimerkiksi kohteissa, joissa on suuret henkilöturvallisuusriskit tai joissa tehdään usein sellaisia rakenteellisia tai toimintaan liittyviä muutoksia, jotka voivat vaikuttaa sammutuslaitteiston toimivuuteen. Tarkastusvälin pidentämiseen ei puolestaan tulisi ryhtyä ainakaan ennen ensimmäistä määräaikaistarkastusta, jotta voidaan todeta säilyykö laitteiston toimintakunto tarkastusvälin ajan.

Tarkastusvälin muuttamista koskeva päätös on tarpeellista tehdä kirjallisesti esimerkiksi merkitsemällä se palotarkastuspöytäkirjaan. Tarkastusväliä lyhennettäessä tai ylimääräisiä tarkastuksia määrättäessä on viranomaisen myös kuultava asianosaista eli toimittava vastaavalla tavalla kuin pelastustoimilain 37 §:ssä tarkoitettua korjausmääräystä annettaessa.

2.5 Tarkastuslaitoksia koskevat vaatimukset

Laitelain 6 §:n mukaisesti sammutuslaitteistojen käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksia saavat tehdä turvatekniikan keskuksen hyväksymät tarkastuslaitokset. Laitelaissa ja tässä asetuksessa säädettyjen vaatimusten lisäksi tarkastuslaitosten hyväksymisessä sovelletaan turvatekniikan keskuksen antamia ohjeita. TUKES-ohje Y1-98 koskee hyväksymisen hakumenettelyä, hyväksymisedellytysten täyttymisen osoittamista sekä hyväksymispäätöstä.

Laitelaissa tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykseksi on säädetty mm. toiminnallinen ja taloudellinen riippumattomuus. Asetuksessa riippumattomuuden määrittämisestä on täsmennetty. Tarkastuslaitos ei saa olla tarkastamiensa sammutuslaitteistojen toteutusosapuoli tai muuten sellaisessa riippuvaisuussuhteessa laitteistot toteuttaviin tai huoltaviin tahoihin, että tarkastustoiminnan puolueettomuus tai tasapuolisuus vaarantuisi.

Tarkastuslaitokselle asetettujen vaatimusten täyttymisen arvioi laitelain 6 §:n 2 momentin mukaisesti ulkopuolinen taho; mittatekniikan keskus tai sitä vastaava organisaatio. Arviointi on tehtävä myös toiminnan aikana säännöllisin väliajoin ja arviointiraportit tulee toimittaa turvatekniikan keskukselle.

Mittatekniikan keskusta vastaavalla organisaatiolla tarkoitetaan sellaista esimerkiksi ulkomaista organisaatiota, joka täyttää vastaavat vaatimukset kuin mittatekniikan keskukselle on asetettu koskien toimielinten pätevyyden toteamiseen liittyviä tehtäviä (1568/1991, muutos 1258/1997). Mittatekniikan keskuksen tekemässä arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin standardia SFS-EN 45004 "Yleiset vaatimukset erityyppisten tarkastuslaitosten toiminnalle", jossa on annettu tarkastuslaitosten akkreditointivaatimukset. Tarkastuslaitoksen akkreditointi ei ole kuitenkaan tässä hyväksymisen edellytyksenä.

Hyväksymisedellytysten täyttymiseen vaikuttavista muutoksista on ilmoitettava turvatekniikan keskukselle. Turvatekniikan keskus arvioi ovatko muutokset sellaisia, että ne edellyttävät myös ulkopuolisen tahon arviointia esimerkiksi silloin, jos tarkastuslaitoksen toiminta-alaa on tarkoitus laajentaa. Toiminta-alan vähäinen laajentaminen koskemaan alaa, joka vastaa teknisiltä ratkaisuiltaan hyväksymispäätöksen toiminta-aloja, voidaan yleensä tehdä esittämällä laitelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu turvatekniikan keskuksen riittäväksi katsoma todistus tai lausunto.

Turvatekniikan keskus pitää hyväksymistään tarkastuslaitoksista julkista luetteloa laitelain 7 §:n nojalla. Luetteloon merkitään laitoksen sekä laitoksen omistajan tai haltijan nimet ja yhteystiedot. Luetteloon merkitään myös laitoksen hyväksynnän peruste ja voimassaoloaika.

Tarkastusten tekijöille ei ole aiemmin ollut viranomaisvaatimuksia, vaan SVK:n hyväksynät on katsottu riittäviksi. Laitelain 18 § sisältää siirtymäsäännöksen, jonka perusteella SVK:n hyväksymien tarkastajien ennen 1.9.2000 tekemät tarkastukset voidaan rinnastaa tarkastuslaitosten tekemiin tarkastuksiin.

2.6 Sammutuslaitteiston huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset

Pelastustoimilain 23 §:n 2 momentin perusteella rakennuksen omistaja ja haltija vastaavat siitä, että viranomaisten määräämät tai säädöksissä vaaditut sammutuslaitteistot ovat toimintakunnossa ja että ne huolletaan ja tarkastetaan määräysten mukaisesti. Rakennuksen omistaja ja haltija voivat keskenään sopia tehtävien hoidosta.

Rakennuksen omistaja ja haltija vastaavat laitteiston toimintakunnossa pitämisestä ja havaittujen puutteiden korjaamisesta. Myös määräaikaistarkastuksessa havaitut puutteet on poistettava mahdollisimman pian. Havaitsemistaan vakavista puutteista tarkastuslaitoksen on ilmoitettava kunnan pelastusviranomaiselle, joka voi pelastustoimilain 31 §:n 2 momentin ja 37 §:n 2 momentin nojalla määrätä puutteet korjattavaksi asettamassaan määräajassa sekä päättää tarvittavista tilapäisistä turvallisuustoimenpiteistä.

Laitteiston asianmukaisen ylläpidon toteuttamiseksi laitteistolle on laadittava kunnossapito-ohjelma, joka voi sisältyä esimerkiksi rakennuksen huoltokirjaan. Kaikille säännöllistä huoltoa tai tarkastusta vaativille laitteiston osille ja toiminnoille määritetään laitteiston valmistajan ja toteuttajan ohjeiden mukaisesti huolto- ja tarkastusvälit. Kunnossapito-ohjelmaan sisällytetään myös ohjeet laitteiston toimintahäiriöiden tai laukeamisten varalta.

Sammutuslaitteistolla tulee olla nimetty ja koulutettu hoitaja ja hänelle varahenkilöt niin, että aina on tavoitettavissa nimetty henkilö mahdollisten toimintahäiriöiden tai laitteiston laukeamisen varalta. Laitteiston hoitaja huolehtii, että tehdyistä huolto- ja kunnossapitotoimenpiteistä pidetään kunnossapitopäiväkirjaa. Kunnossapitopäiväkirjaan kirjataan mm. päivittäin tai viikoittain tehdyt tarkastustoimenpiteet, havaitut häiriöt sekä laitteiston laukeamiset.

Jos laitteisto kytketään irti tai tehdään muuten toimintakyvyttömäksi, on siitä ilmoitettava kunnan pelastusviranomaiselle ja hätäkeskukselle näiden kanssa erikseen sovitulla tavalla. Irtikytkennän aikana kohteen turvallisuus on pyrittävä takaamaan muilla keinoin. Tarvittavat tilapäiset suojaustoimenpiteet on suunniteltava yhdessä kunnan pelastusviranomaisen kanssa. Nämä toimenpiteet on tärkeää suunnitella jo ennalta ja sisällyttää ne pelastustoimiasetuksen (857/1999) 10 §:ssä tarkoitettuun kohteen turvallisuussuunnitelmaan.

Sammutuslaitteiston huollosta ja kunnossapidosta tässä asetuksessa säädetyt vaatimukset vastaavat periaatteiltaan vakuutusyhtiöiden antamia suojeluohjeita. Vaatimukset koskevat myös vanhoja laitteistoja, mutta vaatimusten noudattamiselle annetaan vuoden siirtymäaika asetuksen voimaantulosta laskettuna.

3. Asetuksen valvonta

Asetuksen noudattamista valvovat turvatekniikan keskus laitelain ja kunnan pelastusviranomaiset pelastustoimilain säännösten mukaisesti.

Suunnittelu-, asennus-, huolto- ja tarkastustöiden sisältöä sekä asennusliikkeitä ja tarkastuslaitoksia koskevat asetuksen säännökset perustuvat laitelain norminantovaltuuksiin (5 ja 6 §), joten niiden noudattamista valvotaan laitelain säännösten mukaisesti. Laitelain 9 §:n 1 momentissa turvatekniikan keskus on säädetty laitelain ja sen nojalla annettujen säädösten valvontaviranomaiseksi. Kuntien pelastusviranomaisten puolestaan tulee laitelain 9 §:n 3 momentin perusteella ilmoittaa havaitsemistaan vakavista puutteista turvatekniikan keskukselle.

Asetuksen säännökset, joissa asetetaan velvoitteita rakennuksen omistajalle ja haltijalle, perustuvat pelastustoimilain norminantovaltuuksiin (23 ja 31 §), ja näiden noudattamista valvotaan pelastustoimilain säännöksin. Pääasiallinen valvontamuoto on kuntien pelastusviranomaisten suorittamat palotarkastukset. Palotarkastus on pelastustoimiasetuksessa säädetty tehtäväksi vuosittain kohteissa, joissa on tässä asetuksessa tarkoitettu automaattinen sammutuslaitteisto (14 § 1 mom. 6 kohta).

Turvatekniikan keskuksen viranomaisvalvonta

Turvatekniikan keskus valvoo asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten toimintaa. Turvatekniikan keskuksen toimivaltuuksista ja tiedonsaantioikeudesta sekä oikeudesta käyttää kieltoja ja pakkokeinoja säädetään laitelain 10 §:n 4 momentissa, 11 §:n 1 ja 2 momenteissa sekä 15 §:ssä.

Jos asennusliike tai tarkastuslaitos toimii laitelain tai tämän asetuksen vastaisesti tai ei täytä sen toiminnalle asetettuja ehtoja, turvatekniikan keskus voi kehottaa sitä korjaamaan puutteen määräajassa tai tarvittaessa kieltää toiminnan. Turvatekniikan keskus voi myös peruuttaa tarkastuslaitoksen hyväksymisen. Kieltojen tehostamiseksi turvatekniikan keskus voi tarvittaessa asettaa uhkasakon.

Turvatekniikan keskuksella on oikeus asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten töiden valvontaa varten päästä tiloihin, joihin sammutuslaitteistot on asennettu. Turvatekniikan keskuksella on myös oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja sekä sammutuslaitteiston haltijalta että asennusliikkeeltä ja tarkastuslaitokselta.

Muutoksenhausta turvatekniikan keskuksen tekemään päätökseen säädetään laitelain 13 §:n 2 momentissa. Päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen (hallintolainkäyttölaki 586/1996, muutos 433/1999). Säännöksessä tarkoitettut päätökset tehdään usein turvallisuuden varmistamiseksi, jolloin niiden täytäntöönpano ei voi odottaa lopullista ratkaisua valitusasiassa. Siksi päätöksiä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Salassapitovelvollisuudesta säädetään laitelain 14 §:ssä. Säännös ei estä luovuttamasta tietoja viranomaisille, joilla lain perusteella on oikeus saada tietoja tehtäviensä suorittamista varten. Salassa pidettävien tietojen antamisesta toiselle viranomaiselle säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 §:ssä. Kansainvälinen yhteistyö edellyttää myös, että turvatekniikan keskus voi luovuttaa tietoja ulkomaisille tuotteiden turvallisuutta valvoville viranomaisille ja niitä vastaaville muille elimille.

Palotarkastukset

Palotarkastuksen sisällöstä ja toimittamisesta säädetään pelastustoimilain 33-35 §:ssä. Palotarkastuksessa

valvotaan, että rakennus ja sen olosuhteet ovat turvalliset ja että palo- ja muuhun turvallisuuteen liittyviä säädöksiä noudatetaan. Palotarkastuksessa valvotaan soveltuvin osin myös rakennusluvan ehtojen noudattamista.

Sammutuslaitteistojen osalta palotarkastuksessa valvotaan erityisesti, että rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettuja velvoitteita on noudatettu ja että omistaja tai haltija voi osoittaa laitteiston olevan toimintakunnossa. Palotarkastuksessa valvotaan, että laitteistolle on tehty kunnossapito-ohjelma ja sitä noudatetaan, laitteistolle on nimetty ja koulutettu hoitajat ja laitteistolle pidetään kunnossapitopäiväkirjaa. Palotarkastuksessa valvotaan myös, että määräaikaistarkastukset on tehty ja että laitteistossa havaitut puutteet on korjattu.

Kunnan pelastusviranomaisen toimivaltuuksista ja tiedonsaantioikeudesta säädetään pelastustoimilain 35-37 §:ssä. Kunnan pelastusviranomaisella on oikeus päästä tarkastettaviin tiloihin. Hänellä on myös oikeus saada tarkastettavan kohteen edustajalta tarkastuksen toimittamista varten tarvitsemansa tiedot sekä saada nähtäväkseen tarvittavat asiakirjat.

Jos palotarkastuksessa havaitaan puutteita, joiden poistamiseen vaadittavia toimenpiteitä ei voida tehdä välittömästi, määrää kunnan pelastusviranomainen ne korjattavaksi määräajassa. Jos havaittu puute aiheuttaa välittömän onnettomuusvaaran, on pelastusviranomaisella oikeus keskeyttää heti toiminta ja määrätä tarvittavista toimenpiteistä. Pelastusviranomainen voi tehostaa antamaansa määräystä tai kieltoa uhkasakolla ja teettämishallalla. Oikeudesta käyttää uhkasakkoa tai teettämishallaa säädetään pelastustoimilain 81 §:ssä, muutoksenhausta pelastusviranomaisen tekemiin päätöksiin 80 §:ssä ja rangaistuksista säännösten rikkomisesta 82 §:ssä.